

Udskriftsdato: 1. januar 2026

2014/1 BRB 60 (Gældende)

Beretning over Forslag til folketingsbeslutning om forbud mod ftalaterne DEHP, DBP, BBP og DIBP

Ministerium: Folketinget

Beretning

over

Forslag til folketingsbeslutning om forbud mod ftalaterne DEHP, DBP, BBP og DIBP

[af Per Clausen (EL) m.fl.]

1. Udvalgsarbejdet

Beslutningsforslaget blev fremsat den 27. januar 2015 og var til 1. behandling den 27. marts 2015. Beslutningsforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Miljøudvalget.

Møder

Udvalget har behandlet beslutningsforslaget i 2 møder.

Spørgsmål

Udvalget har stillet 14 spørgsmål til miljøministeren til skriftlig besvarelse, som denne har besvaret.

2. Politiske bemærkninger

Socialdemokratiet, Radikale Venstres, Socialistisk Folkepartis, Enhedslistens, Alternativets og Inuit Ataqatigiits medlemmer af udvalget finder, at brugen af særlig problematiske stoffer såsom hormonforstyrrende ftalater bør begrænses. Børn kommer i dagligdagen i kontakt med mange ftalater, f.eks. i vinylgulve, plastduge, dækkeservietter m.m., og brugen af de fire hormonforstyrrende ftalater bør begrænses, hvor det er muligt i forbrugerprodukter, som børn kan komme i kontakt med. Men ikke kun børn bør beskyttes mod de hormonforstyrrende ftalater. Også gravide bør beskyttes, da fosterets udvikling er meget følsom over for påvirkninger fra disse stoffer.

Danmark har i en årrække arbejdet for at indføre EU-regler på området, og der er igangsat flere tiltag på EU-plan med hensyn til begrænsning af brugen af ftalater.

I dag er der under REACH (EU's kemikalielovgivning) indført begrænsninger for brugen i legetøj og småbørnsartikler for tre af ftalaterne omhandlet i beslutningsforslaget (DEHP, DBP og BBP) samt for DINP, DIDP og DNOP. Dertil kommer de danske regler om forbud mod de øvrige ftalater i legetøj og småbørnsartikler. Disse regler blev indført i 2006, før REACH trådte i kraft.

De fire ftalater er også omfattet af godkendelsesordningen under REACH. Europæiske virksomheder kan derfor ikke bruge de fire ftalater i produktionen efter den 21. februar 2015 uden at have søgt om en tidsbegrænset godkendelse fra Europa-Kommissionen. Det kræver derimod ikke godkendelse at importere artikler med de fire ftalater fra lande uden for EU.

Det Europæiske Kemikalieagentur (ECHA) er ved at vurdere, om der er grundlag for at foreslå begrænsning af brugen af de fire ftalater i EU i andre artikler end de allerede regulerede legetøjs- og småbørnsartikler. Vurderingen laves bl.a. på baggrund af nye biomonitoringsdata vedrørende befolkningens udsættelse for stofferne. ECHA har allerede den 5. marts 2015 notificeret til den særlige liste over intentioner (Registry of Intentions), at ECHA vil udarbejde et forslag til yderligere begrænsninger for brug af de fire ftalater i produkter. ECHA har i den forbindelse spurgt, om Danmark vil samarbejde med ECHA om udarbejdelsen af dette forslag. Miljøministeren har tilkendegivet, at Danmark gerne står til rådighed i forbindelse med udarbejdelsen af nye begrænsninger af ftalater på EU-plan.

Kommission har endvidere den 31. marts 2015 vedtaget et forslag om begrænsning af de fire ftalater i elektrisk og elektronisk udstyr. Endelig har et flertal i ECHA's Medlemsstatskomité på forslag fra Danmark vedtaget, at de fire ftalater er hormonforstyrrende og derfor bør optages som hormonforstyrrende på kandidatlisten for særlig problematiske stoffer. Da der ikke var enstemmighed i komiteen, har ECHA den 16. februar 2015 oversendt vurderingen til Kommissionen til videre behandling.

Den tidligere danske ftalatbekendtgørelse, der ville have begrænset indholdet af ftalater i alle artikler til indendørs brug og artikler, som kunne komme i kontakt med hud og slimhinder, blev ophævet, fordi den var udstedt parallelt med behandlingen af forslag om EU-begrænsning. Udstedelsen var derfor i strid med procedurerne i REACH og princippet om loyalt samarbejde.

Miljøstyrelsen er ved at undersøge, om der er et nyt grundlag for at udarbejde nye danske ftalatregler i det tilfælde, at ECHA's vurdering ikke fører til fælles EU-regulering, da regeringen anerkender, at REACH giver et vist råderum for at udarbejde nationale regler. Det forudsætter dog, at den påtænkte nationale regulering ligger uden for det materielt harmoniserede område. Når et stof er optaget på begrænsningsbilaget, skal proceduren, som fremgår af REACH, altid følges, og der skal udarbejdes et dossier for stoffet. Inden udarbejdelsen af dossieret igangsættes, skal det notificeres til ECHA, at medlemsstaten har til hensigt at udarbejde forslag til en ny begrænsning. I forbindelse med udarbejdelsen af dossieret skal det vurderes, om der kan dokumenteres en risiko, som det er nødvendigt at håndtere på EU-plan. Kan der ikke dokumenteres en risiko på EU-plan, er der mulighed for at udarbejde forslag til nationale begrænsninger i overensstemmelse med TEUF artikel 34-36 og reglerne i informationsprocedu-redirektivet.

Samlet set finder partierne det positivt, at ECHA også vurderer, at der er grundlag for udarbejdelse af et forslag til begrænsning af de fire ftalater i andre typer af artikler. REACH er EU's kemikalielovgivning, som sikrer ensartet regulering på tværs af landegrænserne, og som dermed er afgørende for at sikre både et højt beskyttelsesniveau og ensartede vilkår for virksomhederne. Derfor er det europæiske REACH-samarbejde et vigtigt omdrejningspunkt for den danske indsats på kemikalieområdet.

S, RV, SF, EL, ALT og IA vil derfor afvente resultatet af EU-processen med at udarbejde og behandle forslag til begrænsning af de fire ftalater i andre typer af artikler. Hvis denne proces – mod forventning – ikke fører til nye begrænsninger på EU-plan, har miljøministeren tilkendegivet, at ministeren vil igangsætte processen mod et muligt nationalt forbud. Herunder vil ministeren forelægge udvalget en vurdering af, hvilket grundlag der er for at indføre yderligere nationale begrænsninger af de fire ftalater i artikler. Denne proces vil blive igangsat, hvis Kemikalieagenturet alligevel ikke foreslår begrænsninger i 2016.

Partierne vil derfor nøje følge udviklingen i EU-reguleringen med hensyn til ftalater, så beskyttelsen af forbrugerne, især børn og gravide, kommer i højsædet.

Venstres, Dansk Folkepartis, Liberal Alliancens og Det Konservative Folkepartis medlemmer af udvalget finder det positivt, at der er igangsat et afklaringsarbejde på EU-plan om et eventuelt forbud mod stofferne. Partierne finder, at en løsning bør dække hele EU. Partierne vil derfor ikke binde miljøministeren til at fremsætte forslag om et dansk forbud uden at kende udfaldet af processen i EU og baggrunden for den beslutning, der måtte blive taget. Partierne kan derfor ikke tilslutte sig flertallets ønske om at forpligte ministeren til at fremsætte forslag om nationale begrænsninger, hvis et forbud i hele EU ikke kan realiseres.

P. u. v.

Lone Loklindt

formand

Oversigt over bilag vedrørende B 60

Bilagsnr.	Titel
1	Udkast til beretning

Oversigt over spørgsmål og svar vedrørende B 60

Spm.nr.	Titel
1	Spm., om den danske regering er enig eller uenig i følgende tekst fra rapporten »Forslag till utfasning av fortplantningsstörande och hormonstörande ftalater i Sverige«: »Vår bedömning, Lapin-domen är intressant eftersom det är första gången som EU-domstolen tolkar omfattningen av en Reach-begränsning. Sett utifrån omständigheterna målet var domstolens slutsats inte förvånande. De krav som prövades i målet, det vill säga de finska kraven för att använda CCA-behandlade stolpar i ett broverk, avsåg just det användningsområde som redan reglerats i Reach. Förordningens harmoniserande effekt innebär rimligen att ytterligare nationella villkor för samma användning är oförenliga med Reach«, til miljøministeren, og ministerens svar herpå
2	Spm., om den danske regering er enig eller uenig i følgende tekst fra rapporten »Forslag till utfasning av fortplantningsstörande och hormonstörande ftalater i Sverige«: »Avgörandet väcker dock frågor om vad som gäller för ämnen som inte begränsats i Reach och i synnerhet vad som gäller för ämnen som bara begränsats i Reach avseende vissa specifika användningsområden. Om ett ämne inte är föremål för en begränsning i Reach torde kraven för tillverkning, användning eller försäljning av det ämnet följaktligen inte anses vara harmoniserade. Detsamma kan argumenteras för vad gäller ämnen som bara begränsats avseende vissa specifika användningar«, til miljøministeren, og ministerens svar herpå
3	Spm., om den danske regering er enig eller uenig i følgende tekst fra rapporten »Forslag till utfasning av fortplantningsstörande och hormonstörande ftalater i Sverige«: »Ett exempel på en ämnesgrupp som bara är begränsade avseende vissa användningar är ftalater. Trots att tretton ftalater identifierats i Reach som ämnen som inger mycket stora betänkligheter (249) är endast vissa av dem förbjudna i varor. Förbuden gäller dessutom endast i leksaker för barn och barnavårdsartiklar (250). Det finns med andra ord många aspekter som inte täcks in av den nuvarande ftalat-regleringen i Reach. Kan ftalatregleringen i sin helhet trots detta anses vara harmoniserad genom Reach? «, til miljøministeren, og ministerens svar herpå
4	Spm., om den danske regering er enig eller uenig i følgende tekst fra rapporten »Forslag till utfasning av fortplantningsstörande och hormonstörande ftalater i Sverige«: »För att fastställa vad som harmo-

niseras genom en unionsrättsakt är det först och främst regleringens skyddssyfte som är avgörande. De huvudsakliga syftena med Reach är att dels garantera en hög skyddsnivå för människors hälsa och miljön, dels att ämnen fritt ska kunna cirkulera på den inre marknaden. Dessa syften ska uppnås genom att reglera tillverkning, utsläppande på marknaden eller användning av dessa ämnen, som sådana eller ingående i beredningar eller varor», til miljøministeren, og ministerens svar herpå

5 Spm., om den danske regering er enig eller uenig i følgende tekst fra rapporten »Förslag till utfasning av fortplantningsstörande och hormonstörande ftalater i Sverige«: »Vanligtvis skulle sådana syften medföra att medlemsstaternas möjligheter att vidta nationella åtgärder för tillverkning, utsläppande på marknaden eller användning i syfte att skydda människors hälsa och miljön upphör (251). I Reach finns dock ett undantag för denna huvudprincip i artikel 128.2. (252) Artikeln följer EU-domstolens tidigare praxis från kemikalieområdet som slår fast att man måste undersöka regleringens omfattning för att fastställa dess harmoniserande verkan (253). Om exempelvis rättsakten endast reglerar när ett visst ämne i sig får säljas har det inte hindrat ett medlemsland från att nationellt reglera handeln med varor som innehåller detta ämne (254). Enligt vår bedömning är artikel 128.2 avgörande för medlemsstaternas möjligheter att behålla eller införa nya nationella krav på kemiska ämnen i syfte att skydda människors hälsa och miljön (255)«, til miljøministeren, og ministerens svar herpå

6 Spm., om den danske regering er enig eller uenig i følgende tekst fra rapporten »Förslag till utfasning av fortplantningsstörande och hormonstörande ftalater i Sverige«: »En restriktiv syn på vad Reach harmoniserar ter sig logisk eftersom förordningen har ett så pass brett tillämpningsområde. Detta till skillnad från exempelvis leksaksdirektivet, maskindirektivet och direktiven om medicintekniska produkter som är tillämpligt för dessa avgränsade respektive produktområden. Enligt vår mening skulle det leda till orimliga konsekvenser om harmoniseringen ska anses täcka alla typer av varor om bara ett mycket begränsat användningsområde har behandlats i en begränsningsprocess i Reach. Ftalatbegränsningarna i leksaker och barnavårdsartiklar i bilaga XVII kan tas som exempel. Processensom föranledde denna begränsning behandlade inte andra områden där ftalater kan utgöra en risk, exempelvis vid användningen av ftalater i byggprodukter. Därför har också flera medlemsländer valt att nationellt reglera ftalatinnehållet i byggprodukter«, til miljøministeren, og ministerens svar herpå

7 Spm., om den danske regering er enig eller uenig i følgende tekst fra rapporten »Förslag till utfasning av fortplantningsstörande och hormonstörande ftalater i Sverige«: »Ovanstående talar enligt vår bedömning för att Reach inte harmoniserar annat än det som uttryckligen framgår av Reach-begränsningen. Lapin-målet har dock av vissa ansetts tala emot en sådan tolkning. I domskälen anges att om ett ämne begränsats i Reach så tillåts inga nationella villkor för samma

ämne. Vår bedömning är dock att uttalandet bör tolkas utifrån omständigheterna i det specifika målet där de nationella villkoren som var föremål för prövning krockade med Reach-begränsningen eftersom de avsåg samma användningsområde. Generaladvokatens yttrande i Lapin-målet talar dessutom för att det är just den i Reach reglerade användningen som skulle anses vara harmoniserad (256)«, til miljøministeren, og ministerens svar herpå

- 8 Spm., om den danske regering er enig eller uenig i følgende tekst fra rapporten »Förslag till utfasning av fortplantningsstörande och hormonstörande ftalater i Sverige«: »Kommissionen har uttryckt sig på ett sätt som, såsom vi tolkar det, stödjer slutsatsen att ämnen, och/eller specifika användningar av ämnen, som inte begränsats i Reach inte kan anses vara harmoniserade i Reach (257). Trots detta har kommissionen kritiserat länder som försökt gå före med nationell lagstiftning på dessa områden. Vi tolkar denna kritik som att kommissionen anser att den harmoniserande verkan inte bara gäller de »materiella begränsningarna« i Reach utan även begränsningsprocessen i artikel 69 i Reach. Eftersom Reach föreskriver att länderna ska inleda en EU-begränsningsprocess om de anser att en kemikalierisk behöver hanteras, så är medlemsländerna motsatsvis förbjudna att agera på nationell nivå«, til miljøministeren, og ministerens svar herpå
- 9 Spm., om den danske regering er enig eller uenig i følgende tekst fra rapporten »Förslag till utfasning av fortplantningsstörande och hormonstörande ftalater i Sverige«: »Den EU-rättsliga lojalitetsprincipen innebär att medlemsländerna inte får hindra EU-rättens effektivitet genom sitt agerande. EU-domstolen har inom andra områden underkänt nationella regler med hänvisning till att de hindrar EU-rättens effektivitet. Exempelvis har domstolen underkänt nationella regler som inte passerat det obligatoriska granskningsförfarande enligt direktiv 98/34/EG som syftar till att förhindra handelshinder inom EU. Vår bedömning är dock att artiklarna i Reach som styr begränsningsprocessen inte kan jämföras med direktiv 98/34/EG. Att ett medlemsland inför en kemikaliebegränsning på nationell nivå hindrar nämligen inte att det landet, om nödvändigt, även inleder ett begränsningsförfarande på EU-nivå (258). Reach-begränsningsprocessens effektivitet äventyras därför inte av att ett land tillåts införa en nationell begränsning fram till dess att en eventuell EU-begränsning är på plats«, til miljøministeren, og ministerens svar herpå
- 10 Spm., om den danske regering er enig eller uenig i følgende tekst fra rapporten »Förslag till utfasning av fortplantningsstörande och hormonstörande ftalater i Sverige«: »Ett av huvudsyftena med Reach är att skapa fri rörlighet inom EU. Skulle detta syfte undermineras om medlemsländerna tillåts införa nationella kemikaliebegränsningar? Vi bedömer att så inte är fallet eftersom detta syfte, på det icke-harmoniserade området, säkerställs genom andra EU-rättsliga mekanismer. För det första gäller det ovan nämnda granskningsförfarandet i direktiv 98/34/EG som syftar till att förhindra att nationella regler skapar

- onödiga handelshinder. För det andra måste medlemsländerna, även om Reach inte är tillämpligt, motivera en begränsning utifrån EUF-fördragets regler om fri rörlighet. Ett nationellt förbud som är mer långtgående och handelshindrande än nödvändigt kan inte motiveras enligt dessa regler», til miljøministeren, og ministerens svar herpå
- 11 Spm., om den danske regering er enig eller uenig i følgende tekst fra rapporten »Förslag till utfasning av fortplantningsstörande och hormonstörande ftalater i Sverige«: »Vi finner inte heller stöd i ordalydelsen i artiklarna 68-69 för att dessa ska tolkas som ett hinder för nationella förbud. Artikel 69 beskriver processen för hur ett begränsningsförfarande ska inledas. Dessa bestämmelser handlar dock enbart om begränsningar på EU-nivå vilket framgår av ordalydelsen i artikel 68.1 (»risk [som] måste hanteras på gemenskapsnivå«). (259) Denna del av Reach nämner inte ens nationella regler och kan inte tolkas som ett förbud mot sådana. Enligt vår bedömning förlorar dessutom artikel 128.2 helt innebörd om medlemsländerna skulle vara förhindrade att införa nationella begränsningar i fall där det inte finns någon EU-gemensam begränsning», til miljøministeren, og ministerens svar herpå
- 12 Spm., om den danske regering er enig eller uenig i følgende tekst fra rapporten »Förslag till utfasning av fortplantningsstörande och hormonstörande ftalater i Sverige«: »Enligt vår bedömning kan inte heller Lapin-målet tas till intäkt för att medlemsländerna generellt skulle vara förhindrade att införa nationella kemikaliebegränsningar. Snarare talar avgörandet för motsatsen. Eftersom domstolen i Lapinmålet konstaterade att Finland var förhindrat att införa ytterligare krav för ämnen som redan begränsats i Reach torde motsatsvis gälla att medlemsländerna inte är förhindrade att införa villkor för andra ämnen än de som begränsats i Reach», til miljøministeren, og ministerens svar herpå
- 13 Spm., om den danske regering er enig eller uenig i følgende tekst fra rapporten »Förslag till utfasning av fortplantningsstörande och hormonstörande ftalater i Sverige«: »I avsaknad av klargörande uttalanden från EU-domstolen är det omöjligt att med säkerhet säga hur domstolen skulle tolka begränsningsprocessen i Reach. Sammanfattningsvis är det dock vår bedömning att Reach inte bör hindra medlemsländerna från att nationellt förbjuda farliga kemikalier när inte begränsningsregler redan finns i Reach. För att en nationell begränsning ska vara förenlig med Reach måste det dock säkerställas att den inte »dubblar» eller står i konflikt med någon befintlig regel för samma ämne i Reach. Är ett ämne föremål för tillståndskrav i Reach måste den nationella regleringen exempelvis utformas med det i beaktande», til miljøministeren, og ministerens svar herpå
- 14 Spm., om den danske regering er enig eller uenig i følgende tekst fra rapporten »Förslag till utfasning av fortplantningsstörande och hormonstörande ftalater i Sverige«: »Nationella krav måste självklart också utformas så att de överensstämmer med EUF-fördragets artiklar 34-36 om fri varurörlighet. I utformningen måste exempelvis beak-

tas om ett visst ämne eller en viss användning redan varit föremål för ett EU-begränsningsförfarande. Om det inom Reach-processen exempelvis bedömts att ingen oacceptabel risk föreligger – och att Reach-begränsning därför inte ansetts motiverad – så kan det påverka möjligheterna att motivera nationella förbud av samma ämne eller användning», til miljøministeren, og ministerens svar herpå